

تجربه جهانی بانکداری اسلامی:
روش‌های تأمین مالی، ابزارها، خدمات و محصولات

مجموعه مقالات

جلد سوم

تدوین

دکتر مهدی رضایی

با همکاری

دکتر احمد شعبانی

ویراستار

منصور مدرّسی

۱۳۹۴

سرشناسه: همایش بانکداری اسلامی (بیست و ششمین: ۱۳۹۴: تهران)

عنوان و نام پدیدآور: تجربه جهانی بانکداری اسلامی: روش‌های تأمین مالی، ابزارها، خدمات و محصولات

(جلد سوم)/تدوین مهدی رضوی، با همکاری احمد شعبانی؛ ویراستار: منصور مدرسی.

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه عالی آموزش بانکداری ایران، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۴۴۰ ص: جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۲۳۹-۰۸-۱ ج ۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: این همان قبلاً تحت عنوان "سمینار بانکداری اسلامی" برگزار شده است.

عنوان دیگر: سمینار بانکداری اسلامی.

موضوع: بانک و بانکداری اسلامی - کنگره‌ها

شناسه افزوده: رضوی مهدی، ۱۳۹۴-، گردآورنده

شناسه افزوده: شعبانی، ۱۳۹۴-، گردآورنده

شناسه افزوده: مدرس، منصور، ۱۳۹۴-، ویراستار

شناسه افزوده: مؤسسه عالی آموزش بانکداری ایران

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ س ۸/۲۲/۳۰۲۵۳

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۲۸۷۷۷

ناشر: مؤسسه عالی آموزش بانکداری ایران

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تجربه جهانی بانکداری اسلامی:

روش‌های تأمین مالی، ابزارها، خدمات و محصولات (جلد سوم)

(مجموعه مقالات بیست و ششمین همایش)

این کتاب با استفاده از مجموعه مقالات ارائه شده به بیست و ششمین همایش بانکداری اسلامی تدوین شده است.

نام کتاب: تجربه جهانی بانکداری اسلامی: روش‌های تأمین مالی، ابزارها، خدمات و محصولات (جلد سوم)

پدیدآورندگان: دکتر مهدی رضوی با همکاری دکتر احمد شعبانی

ویراستار: منصور مدرسی

چاپ اول: شهریور ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰

امور فنی و نظارت بر چاپ: اداره انتشارات و چاپ مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

ISBN: 978-964-6239-08-1

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۲۳۹-۰۸-۱

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش گفتار

- ۱- ناملی بر روش‌های حل اختلاف در نامین مالی اسلامی ۱۵
رضا معبوی نیشابوری، مریم ایروانی
- ۲- رعایت الزامات کفایت سرمایه در مقررات بال III و تطبیق آن در بانک‌های اسلامی ۴۷
ناصر شاهباز، شهرام رئیسی دهکردی
- ۳- طراحی فرآیند سرمایه‌گذاری جامع بانکی متناسب با الزامات حاکم بر بانکداری اسلامی. (نمونه موردی بانک گردشگری) ۸۷
بهروز شریفی مقدم، محمدرضا برهانی
- ۴- بانک اسلامی برهارد الزی روش‌های تعیین مالی ابزارها، خدمات و محصولات) ۱۱۱
فاطمه بذله
- ۵- Islamic Financial Reform and Macro Economic Policies: A Case Of Malaysia ۱۴۲
Nor Azim Mat Sari, Azura Othman
- ۶- Reducing Fragility? Risk Shifting and Islamic Banking ۱۹۵
Alaa Alaabadi, Mansur Masih, Abbas Mirakhori
- ۷- Dynamic Effects Of Macro Economic Factors On Shariah Compliant Securities ۲۲۹
In Malaysian Capital Market
Chan Kok Thim, Atieh Hajian
- ۸- On The Growth And Stability Of Risk Sharing Based Islamic Finance ۲۶۹
Mughees Shaukat, Datuk Othman Alhabshi
- ۹- Antifragility of Islamic Finance: A Qualitative Comparison ۳۵۷
Umar Rafi
- ۱۰- Islamic Banking and Finance in Emerging Countries: A Study of Post-Soviet ۴۰۵
Central Asian Republics
Bilal Ahmad Malik

به نام خداوند جان و خرد

بیش گفتار

یکی از مهم‌ترین تحولاتی که در چند دهه‌ی اخیر در صنعت بانکداری ایجاد شده و به سرعت در جهت توسعه و جهان شمول شدن پیش می‌رود، استفاده از نظام بانکداری اسلامی و خدمات و محصولات آن بوده است. اکنون نظام مالی اسلامی، یک بخش مهم و قابل رقابت از نظام مالی جهانی را تشکیل داده و به عنوان یک عامل تسهیل کننده‌ی حرکت اقتصاد در جهت رشد و توسعه پایدار شناخته شده است.

رشد و توسعه بانک‌های اسلامی در ابتدا، بیش‌تر در کشورهای اسلامی تحقق یافت و پس از افزایش تقاضای مصرف‌کنندگان و خدمات آن و حصول اطمینان از جذابیت و سودآوری این نوع خدمات، بانکداری اسلامی در کشورهای غیراسلامی نیز به سرعت رواج یافت. امروزه، نه تنها بانک‌های محلی در کشورهای مسری، بانکداری اسلامی را به مورد اجرا درآورده‌اند، بلکه بانک‌های بزرگ بین‌المللی نیز با سهولت‌های رایج را پایه خدمات بانکداری اسلامی دایر کرده‌اند. اکنون، موضوع بانکداری بدون ربا و تأسیس نهادهای اسلامی به موضوعی مهم در بازارهای پولی و مالی جهان تبدیل شده است.

خدمات تأمین مالی اسلامی، از بانک‌های تجاری خردتر گرفته و اکنون بانک‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های بیمه، مؤسسات مالی و اعتباری و بازارهای سرمایه را نیز در بر گرفته است. بانکداری اسلامی، به ویژه در چند دهه اخیر، نوآوری‌های بسیاری داشته و محصولات و خدمات متنوعی را در زمینه‌های گوناگون بانکی و خدمات مالی ارائه کرده است؛ از جمله می‌توان به انواع محصولات سپرده‌ای، انواع محصولات تأمین مالی مبتنی بر سهام، انواع محصولات تأمین مالی مبتنی بر بدهی، انواع محصولات بیمه (تکافل)، انواع محصولات سرمایه‌گذاری، انواع محصولات مدیریت صندوق‌های سرمایه‌گذاری و تأمین مالی پروژه‌ها، اشاره کرد.

امروزه، برخی از کشورهای اسلامی با ایجاد نهادهای مالی اسلامی و انجام پژوهش‌های علمی، به پیشرفت‌های شایان توجهی در زمینه‌ی ابزارها، محصولات و خدمات نوین مالی و توسعه‌ی دانش بانکداری اسلامی، نایل شده‌اند. افزون بر آن، برخی از دانشگاه‌های معتبر جهان

نیز بخش‌هایی را برای انجام مطالعات و پژوهش‌های علمی در حوزه‌ی بانکداری و خدمات مالی اسلامی ایجاد کرده و ضمن انتشار کتاب‌ها و مقاله‌های متعدد علمی، گرایش بانکداری اسلامی را نیز به رشته‌های تحصیلی خود افزوده‌اند. با این همه، ضرورت دارد این رشته از دانش بشری، همچون رشته‌های دیگر علمی، به صورت دایمی در جهت رشد و تکامل گام بردارد و پیوسته نوآوری داشته باشد تا محصولات و خدمات بانکداری اسلامی بتواند در صحنه‌ی رقابت جهانی، جایگاه ممتازی را برای خود ایجاد و حفظ کند.

جمهوری اسلامی ایران، در شمار نخستین کشورهای محسوب می‌شود که نظام بانکداری بدون ربا را از سه دهه قبل، به صورت یکپارچه و فراگیر، به مورد اجرا گذاشته است. اکنون بیش از سی سال از اجرای قانون عمایات بانکی بدون ربا می‌گذرد و با وجود رفع برخی از کاستی‌ها و نارسایی‌های آن، هنوز برخی از صاحب‌نظران فقهی و دانشگاهی بر این باورند که این قانون و دستورالعمل‌های اجرایی آن دارای اشکالات و نارسایی‌های متعدد است که باید مورد بازنگری و اصلاح قرار گیرد. بعضی دیگر از صاحب‌نظران عدم نوآوری در محصولات و خدمات بانکی و مالی اسلامی در کشور را عنزل می‌کنند.

مجموعه‌ی نکات ذکر شده در بالا، مؤسسه عالی بانکداری ایران را بر آن داشت که عنوان بیست و ششمین همایش بانکداری اسلامی «تجربه جهانی بانکداری اسلامی: روش‌های تأمین مالی، ابزارها، خدمات و محصولات» تعیین کند. بررسی تجربه‌ی بانکداری اسلامی در کشورهای اسلامی، "بررسی تجربه‌ی بانکداری اسلامی در کشورهای غیراسلامی"، "بررسی الگوی تأمین مالی، تجهیز منابع و خدمات بانک‌ها و نهادهای مالی اسلامی بین‌المللی"، "بررسی نوآوری‌ها در نظام بانکداری جمهوری اسلامی ایران" و "شیوه‌های تعامل نظام بانکداری جمهوری اسلامی ایران با بانک‌های بین‌المللی اسلامی و غیراسلامی"، محورهایی هستند که برای پژوهش و آرایه مقاله در همایش، تعیین شده است.

در این راستا، افزون بر فراخوان عمومی به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی و درج در تارنمای همایش و سایت مؤسسه، از اندیشمندان و اشخاص صاحب نام بین‌المللی و اساتید حوزه و دانشگاه در رشته بانکداری اسلامی و همچنین از مدیران عامل بانک‌ها و کارشناسان ارشد بانکی که دارای سال‌ها تجربه‌ی عملی در این زمینه‌ها هستند، دعوت به عمل آمد تا با حضور، آرایه مقاله، سخنرانی و شرکت در نشست‌های تخصصی، نتایج پژوهش‌های انجام شده

در خصوص موضوع و محورهای همایش را به مورد بحث و نقد و بررسی بگذارند. سرانجام، تعداد ۱۸۲ مقاله به زبان فارسی و ۱۱ مقاله به زبان انگلیسی به دبیرخانه همایش ارسال شد و پس از بررسی مقالات در کمیته علمی همایش و اظهار نظر دو داور، تعداد ۱۰ مقاله برای جلد سوم انتخاب شد که در اختیار شرکت کنندگان در همایش و علاقه‌مندان قرار می‌گیرد. امید است این کتاب مجموعه مقالات که حاصل کوشش اندیشمندان، صاحب‌نظران و اساتید داخلی و خارجی و مدیران و کارشناسان بانکی است، بتواند در ارتقاء دانش بانکداری رسمی مؤثر واقع شود.

کتاب مجموعه مقالات، با همکاری ارزشمند آقای دکتر احمد شعبانی، دبیر علمی همایش و آقایان دکتر خوش‌طینت، دکتر حسن گلمرادی، پرویز ساسان‌گهر و حسن کوهی دبیر اجرایی همایش، تدوین شد است. جمع‌آوری و پی‌گیری مقاله‌ها توسط خانم نسرین شاهرخی، ویرایش مقاله‌ها توسط آقای منصور مدرسی انجام پذیرفته و خانم‌ها مونا خسروی و مهری پیروزفر تایپ و صفحه‌آایی کتاب را برعهده داشته‌اند که از زحمات و تلاش‌های این عزیزان تشکر و قدردانی می‌شود.

بی‌تردید، هر مجموعه مقالات یا هر کار پژوهشی ممکن است دارای اشکالات و نواقصی هم باشد. امیدوارم صاحبان اندیشه و اهل علم و قلم، از راهنمایی و ارشاد برای رفع نواقص و بهبود بخشیدن به تلاش‌های آتی مؤسسه، دریغ نورزند. در پایان یادآور می‌شود که مطالب ارائه شده در سخنرانی‌ها و مقاله‌ها، نتیجه‌ی تحقیق و مطالعه‌ی پدیدبرندگان آنهاست و نباید دیدگاه رسمی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مؤسسه عالی آموزش بانکداری ایران یا هیچ سازمان و ارگان دیگری تلقی شود.

دکتر مهدی رضوی

رئیس مؤسسه عالی آموزش بانکداری ایران

و

مشاور ریاست کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱۳۹۴